

Istorps kyrka

Istorps kyrka är pastoratets största kyrka och rymmer c:a 260 personer nere i kyrkan och ytterligare c:a 50 personer på läktaren.

Historik över Istorps kyrka (*huvudsaklig text: Anders Brogren*)

Istorp - namnet kommer av Ystatorp, det yttersta torpet, den längst bort belägna bebyggelsen i denna bygd. Den medeltida vägen mellan Skara och Varberg gick förbi mellan kyrkan och prästgården. Här färdades sannolikt kung Magnus Eriksson och hans drottning Blanka på resa från sommarens gästningar i Västergötland till vintervistet på Varbergs slott. I följet ingick tidvis kammartärnan Birgitta Birgersdotter, sedermera den heliga Birgitta.

På en kulle i ett landskap, som förr kännetecknades av vidsträckta våtmarker omkring sjön Veselången, uppfördes kyrkan någon gång under tidig medeltid. De medeltida murarna ingår i den nuvarande byggnaden. Att den norra väggen är medeltida framgick vid restaureringen 1946, då man i den nordvästra delen träffade på en ingång som murats igen 1804. En stor reparation gjordes 1734, då man uppförde nya murar i söder och öster, förmodligen i samma läge som de gamla. Nästa stora reparation verkställdes 1804. Den kyrka, som då utvidgades, var 39 alnar (23 meter) lång. Koret utvidgades åt öster och fick sin nuvarande halvrunda form. Kyrkans längd ökades med 10 meter. Följande år uppfördes i väster ett kyrktorn med nästan platt tak. Förut har klockorna hängt i en klockstapel, belägen i det hörne av kyrkogården som vetter åt prästgården.

En tavla med kungens, Gustav IV Adolfs, monogram med året 1805 murades in över den västra porten. 1841 murade man om tornet och försåg det med den nuvarande lanterninen. Då tog man ned denna tavla och ersatte den med en ny med Carl XIV Johans namn och året 1841. Den gamla tavlan blev trappsten, varför man numera trampar på den avsatte Gustav IV Adolf då man går in i kyrkan.

Man ansåg att kyrkan var alltför låg och mörk med sina små fönster. För att enligt tidens smak få in mera ljus och rymd i kyrkorummet höjde man 1836 murarna ungefär en halv meter. Ovanpå de nya murarna välvde man ett nytt innertak. Därmed fick kyrkorummet sitt nuvarande utseende.

1861 försågs kyrkan med nytt golv. En ommålning av rummet i ljusare färger gjordes året därpå. 1895 målades kyrkan i mörkare färger. Väggarna rutmönstrades med s.k. kvaderstensmålning av det slag som ännu finns i Horreds kyrka. Runt innertaket målades en bård, varav en dokumentationsruta blivit framtagen över läktarens södra del. Vid reparationen 1925 vitkalkades väggarna och rutorna målades över liksom draperi-målningen på predikstolstrappan. Altarpartiet flyttades fram och en sakristia med egen ingång genom muren inreddes bakom altaret.

Vid reparationen 1946 restaurerades predikstolen och draperimålningen återställdes. Kyrkorummet försågs med nytt tak och bänkarna byttes ut medan bänkdörrarna behölls. Nummertavlorna flyttades från sina platser mellan altaruspsatsens pelare till stolpar som placerades på de s.k. herrskapsbänkarna.

1990-91 ägde den senaste större reparationen rum. Då målades kyrkan i ljusare färger, typiska för tiden omkring 1836, då kyrkorummet fick sin nuvarande prägel. Bänkarna försågs med tidstrogen ådringsmålning och marmorering på bänkdörrarna av Lars-Håkan Nilsson, Örby. Herrskapsbänkarna i koret, som tjänstgjort som förvaringsutrymmen, återställdes i användbart skick.

Ny sakristia och samlingsrum byggdes under läktaren. Ett fristående altarbord placerades framför det gamla altaret, vilket innebär att prästen nu på fornkyrkligt vis kan fira nattvarden vänd mot församlingen.

Altaruppsatsen är tillverkad på 1820-talet av snickaren Petter Carlsson från Stora Arnungared i Öxnevalla, som sedan även gjorde en liknande men förminskad altaruppsats till Öxnevalla kyrka. Kristusbilden på korset gjordes 1946 av snickaren Viktor Johansson i Torse, Istorp. Sedan 1969 flankeras den av två träreliefer, födelsen och uppståndelsen, av Erik Nilsson, Harplinge. Altaruppsatsen fick 1991 en ny färgsättning av konservator Anders Darwall, Hunnebostrand. 2019 renoverades altartavlan.

Predikstolen är utförd omkring år 1700 och liknar den i Horreds kyrka. Förmodligen är de utförda av samme mästare. Den var ursprungligen försedd med de fyra evangelist-erna, men i en beskrivning från 1830 saknas Matteus liksom keruberna. Matteus ersattes så småningom med en inköpt gipsfigur i avvikande proportioner. Snickaren Viktor Johansson i Torse kopierade gipsfiguren i trä samt snidade även nya keruber. Gipsfiguren placerades i sakristian bakom altaret.

Dopfunten är gjord omkring 1915 av snickaren Edvard Börjesson, Kulla. Den är försedd med ett dopfat från 1645, skänkt av Nils Staffansson Hjulhammar på Stora Kärret. Tillverkningsåret, under trettioåriga krigets slutskede, tyder på att fatet inte är krigsbyte utan inköpt som nytillverkat.

Påskdagen 1996 överlämnades till kyrkan ett exemplar av *Gustav Vasas bibel* från 1541, som sedan 1700-talet gått i arv i släkten Scherden. Möjligen har den från början tillhört Istorps kyrka och sålts då kyrkan inköpte en ny bibel.

Kyrkan har en *mässkrud* i silkesdamast från mitten av 1600-talet, skänkt av Nils Staffansson Hjulhammar.

Klockorna i tornet är gjutna 1786 och 1808.

Gravkapellet nedanför tornet är uppfört på 1400-talet som benhus. Här lade man de ben man fick upp då gravarna grävdes om.

Prästgården är uppförd 1795, då den ersatte en intilliggande byggnad från 1690. Sitt nuvarande utseende med reveterade fasader fick den 1920-21. Prästgården såldes 2015 och är nu i privat ägo.